

Kielihavaintojen dynamiikka suomen sukukielten oppimisessa

Annekatriin Kaivapalu (Helsingin yliopisto)

Opetellessaan uutta kieltä kielenoppija hyödyntää joko tietoisesti tai tiedostamattaan tietoa ja taitoa, mikä hänellä on äidinkielestä ja/tai muista jo tuntemista kielistä sekä soveltaa uuteen kieleen rakenteita ja ilmaisustrategioita, jotka ennestään hallitsee (Ringbom 2007).

Kielenoppimista voidaan siis nähdä oppijan kognitiossa kosketuksissa olevien kielten resurssien jakamisena. Kosketuksen aiheuttamien prosessien toteutumiseksi kielenoppijan on havaittava jotain, joka on kahdessa kielessä samankaltaista. Samankaltaisuus toimii porttina, jonka kautta vaikutus kielestä toiseen voi kulkea. Yhtäläisyyksien havaitsemiseksi oppijan on luotava yhteyksiä eli interlingvaalisia identifikaatioita (Jarvis & Odlin 2000: 538; Kaivapalu & Martin 2007; Jarvis & Pavlenko 2008) kahden kielen sanaston, rakenteiden, mallien ja sääntöjen välillä.

Esitelmässäni tarkastelen suomen ja sen sukukielten yhteyksien kehittymistä Helsingin yliopiston suomalais-ugrialaisten kielten kurssien aikana. Tarkastelu pohjautuu tutkimushankkeen *Vertailusta virtaa: pitkittäisnäkökulma kielitietoisuuden kehittymiseen* puitteissa kerättyyn viron, saamen, unkarin, vepsän, liivin ja mokšan kurssien oppimispäiväkirja-aineistoon. Oppimispäiväkirjoissa oppijat ovat kuukauden välein tehneet havaintoja kieltenvälisistä yhtäläisyyksistä ja eroista sekä reflektoineet oppimisprosessiaan. Tarkastelun lähtökohtana on yhteisen kilpailumallin (*Unified Competition Model*, MacWhinney 2005) käsitys kohdekielen prosessoinnissa kilpailevista rakenteista, malleista, tekijöistä ja prosesseista. Aineiston analyysissä on hyödynnetty kuvailevia tilastoja ja laadullista sisällönanalyysia.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että eri kielijärjestelmän tasoihin liittyvät havainnot kehittyvät melko autonomisesti ja kilpailussa muita kielitasoja koskevien havaintojen kanssa: esimerkiksi kun lähtö- ja kohdekielen foneettisten piirteiden vertailuun keskittyvien havaintojen määrä laskee, fonologisten piirteiden havaintojen määrä nousee.

Lähteitä

Jarvis, S. & Odlin, T. 2000. Morphological type, spatial reference, and language transfer. – *Studies in Second Language Acquisition* 22, 535-556.

Jarvis, S., & Pavlenko, A. (2008). *Crosslinguistic influence in language and cognition*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Kaivapalu, A., & Martin, M. (2007). Morphology in transition: The plural inflection of Finnish nouns by Estonian and Russian learners. *Acta Linguistica Hungarica*, 54(2), 129-156

MacWhinney B. 2005. A unified model of language acquisition. – J. Kroll & A. De Groot (eds.) *Handbook of bilingualism: Psycholinguistic approaches*. Oxford, UK: Oxford University Press, 49-67.

Ringbom, H. 2007. *Cross-linguistic similarity in language learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

<https://blogs.helsinki.fi/vertailusta-virtaa/>